

6. Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2013 р. № 187 [Електронний ресурс]: – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BE>. – Назва з екрану.
7. Про розроблення державних стандартів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 липня 2008 р. N 1/9-484. Методичні рекомендації щодо розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти. Додаток. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.crimea.edu/zakon/list484.pdf>. – Назва з екрану.
8. Ставицька І.В. [Електронний ресурс]: Мультимедійний навчальний курс «Англійська мова для магістрантів машинобудівних спеціальностей» для студентів 5 курсу Механіко-машинобудівного інституту / І.В. Ставицька. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – Режим доступу до курсу: <http://moodle.udec.ntu-kpi.kiev.ua/moodle/course/view.php?id=519>.
9. Ставицька І.В. [Електронний ресурс]: Мультимедійний навчальний курс «Англійська мова професійного спрямування» для студентів третього курсу Механіко-машинобудівного інституту напряму підготовки 6.050502 «Інженерна механіка» спеціальності «Технологія машинобудування» / І.В. Ставицька. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – Режим доступу до курсу: <http://moodle.udec.ntu-kpi.kiev.ua/moodle/course/view.php?id=400>.

Козлакова Г.О., Ставицька І.В. Сучасні вимоги до підготовки магістрантів машинобудівних спеціальностей у технічному університеті

Анотація. У статті розглянуто питання пов'язані з особливостями підготовки магістрантів машинобудівних спеціальностей в технічному університеті. Охарактеризовано сучасний стан розвитку машинобудівної галузі та наведено статистичні дані. Проаналізовано освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника Механіко-машинобудівного інституту. Розглянуто компетентнісний підхід до підготовки фахівців технічної галузі. **Ключові слова:** машинобудування, магістр, університет, мультимедійний навчальний курс.

Козлакова Г.А., Ставицкая И.В. Современные требования к подготовке магистрантов машиностроительных специальностей в техническом университете

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы, связанные с особенностями подготовки магистрантов машиностроительных специальностей в техническом университете. Охарактеризовано современное состояние развития машиностроительной отрасли и приведены статистические данные. Проанализирована образовательно-квалификационная характеристика выпускника Механико-машиностроительного института. Рассмотрены компетентностный подход к подготовке специалистов технической отрасли. **Ключевые слова:** машиностроение, магистр, университет, мультимедийный учебный курс.

Kozlakova G.A., Stavytska I.V. Modern training requirements for Masters of mechanical engineering specialities at the technical university

Annotation. The aim of the article is to study issues related to the characteristics of training for Masters of mechanical engineering specialities at the technical university. The current state of development of the mechanical engineering industry is described and statistics is given. Qualification characteristics of graduates of Mechanical Engineering Institute are analysed. A competency based approach to training specialists of technical field is considered. **Keywords:** mechanical engineering, master, university, multimedia training course.

КОНДРАШИХІН А. Б.,
Академія муніципального управління,
м. Київ

УДК 378.093.5.091:005](082)

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ МАГІСТРАНТІВ ЯК ЧИННИК ОРГАНІЗАЦІЇ КВАЗІПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Вже понад два десятиріччя наше суспільство перебуває у вирі перманентних змін, що отримують різні назви, але за суттю відображають об'єктивні світові процеси, тенденції економічного розвитку, глобалізації людства як єдиної спільноти планети Земля. Все частіше доводиться людині відчувати обмеженість ресурсного потенціалу (особистісного, суспільного, природного), замислюватися про границі вимірювання свого простору, його координатні оцінки. Можливо через це поширюються просторові підходи у сприйнятті дійсності, під час розроблення планів, стратегій, у науковому дослідженні. У просторових координатах ми пізнаємо не лише країну чи окрему територію. Категорією «простір» сьогодні досягається величезна кількість суспільних явищ, почуттів, навіть віртуальних об'єктів.

У відповідність до сучасних вимог приводить свою діяльність система вищої освіти України. Професорсько-викладацькі колективи кафедр, що готують фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», активно долучаються до цієї роботи. Оновлюються освітні стандарти, запроваджуються інноваційні форми роботи, що враховують пріоритетність науково-дослідних навичок у розвитку особистості, удосконалюється система оцінки знань та результативності наукових досліджень. На регулярній основі проходять навчально-наукові заходи, семінари, конференції з фахових питань тощо. Науково-дослідна робота магістрантів набуває нового змісту у навчальному процесі. Однак теоретичні здобутки мають випробуватися у практичній площині задля виховання впевненості майбутнього фахівця у своїх знаннях, здібності розв'язувати господарські завдання.

Метою статті є систематизація складників організації наукових досліджень магістрантів і визначення ролі фахівця-практика у створенні квазіпрофесійної моделі навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Сучасним завданням вищої освіти є виховання посадовця, що спроможний рухатися в ногу з часом та постійно оновлювати власне бачення дійсності, який викликає увагу з боку громадян, отримує найвищі оцінки своєї праці на державній службі, у фінансовій установі тощо. Прийняття ефективних, науково обґрунтованих рішень можливе через відповідне забезпечення якості кадрового складу працівників органів влади та місцевого самоврядування – суб'єктів управління суспільним розвитком, фінансових установ, контролюючих органів тощо. Карбування кадрів вищої кваліфікації відбувається у просторі вищої освіти – сукупності вишів, інших осіб з надання освітніх послуг, органів управління у галузі вищої освіти, учасників навчально-виховного процесу, що мають певну територіальну локалізацію, вступають у взаємні стосунки (освітні відносини) під час здійснення особистісних функцій у навчально-виховному процесі вищої освіти та забезпечують необхідну якість освітньої діяльності й вищої освіти, зокрема магістерської підготовки. Тому методологічно обґрунтовано слід вважати таку систему підготовки магістрантів, що враховує не лише нормативно-правові вимоги, а й інші складові вдалого функціонування систем життєзабезпечення регіону.

Простір освіти як лексико-семантична одиниця та категорія сучасного наукового дослідження твердо увійшов до менталітету людини, поєднуючись із яскравими особливостями її розумової діяльності. Застосування новітнього методологічного апарату стає характерним для вимірювання доцільності функціонування об'єктів у різних аспектах пізнання: суб'єктної приналежності, свободи, інтертекстуальності тощо. Так сталося, що у суспільних стосунках людина все частіше зустрічається із вимогами фінансово-економічного характеру, що облачаються в інтеграційний, інвестиційний, територіальний або транскордонний «одяг», іноді у варіаціях настирливого фінансового надуживання. Потреба зберегти власний життєвий простір підштовхує до активних дій, але адекватність реагування на виклики досягається лише через урівноваження відповіді у площинах інформації, культурних звичаїв, політичного дискурсу. Тут доречно говорити про адекватність фінансово-освітнього простору особистості, колективу, суспільства в цілому як спеціального освітнього завдання та складової освітньо-інформаційних процесів країни.

Провідна роль у втіленні державної освітньої політики належить науковим пошукам, вихованню сучасних фахівців із дослідницькими навичками, вміннями знайти рішення через неруйнівну постановку експерименту, опрацювання літературних джерел, масивів баз даних, економічної інформації тощо. Магістерська підготовка, побудова навчального плану та циклу варіативних дисциплін сприятиме зростанню якості вищої освіти. При цьому диференціація магістрантів відбувається за здібностями (схильністю) до науково-дослідницької роботи. Основними формами наукових досліджень магістрантів на випускній кафедрі сьогодні є:

- 1) Організація науково-дослідної практики за індивідуальними напрямками досліджень із виокремленням меж предмету дослідження;
- 2) Підготовка наукових публікацій усіх рівнів і ступеню складності (внутрішньофакультетські, міжвузівські, національні, наднаціональні);
- 3) Участь у роботі студентських наукових гуртків;
- 4) Залучення до виконання кафедральних науково-дослідних робіт;
- 5) Участь у студентських науково-комунікативних заходах (олімпіади, всеукраїнські наукові конкурси тощо)
- 6) Організація безпосереднього особистого спілкування із фахівцями господарства через квазіпрофесійну модель навчання.

При цьому вдається забезпечувати нарощування кожного із складників якості вищої освіти – сукупності якостей особи-магістра з вищою освітою (магістранта), а саме [1, ст. 1]: із відображенням її професійної компетентності (кількість наукових публікацій, насиченість методологічного інструментарію, загальний світогляд); ціннісної орієнтації (актуальність, мета дослідження, суспільна значущість отриманих результатів); соціальної спрямованості (які саме соціальні завдання вирішуються внаслідок зробленого дослідження, їхні перспективи); задоволенням особистих духовних потреб (опанування нових сфер знання, інформації тощо, виховання професійних навичок тощо); вирішенням матеріальних потреб або перспективою матеріального заохочення майбутнього фахівця господарства; спрямованістю на потреби суспільства (здібність визначати суспільно важливі цілі, знаходити шляхи задоволення суспільних потреб, вимог територіальної громади тощо).

Бажано, щоб наукові дослідження магістрантів були передбачені Концепцією розвитку кафедри [2] із визначенням цілей, засобів та передбачених результатів цього процесу. Магістерські дослідження мають гармонійно влітатися у загальну наукову роботу професорсько-викладацького складу із врахуванням часу навчання у магістратурі (до 1,5 років), наступництва наукових завдань і керівництва дослідженнями.

Науково-дослідна робота кафедри має належну фундаментальну та профільну спрямованість. У ній беруть участь усі викладачі кафедри та залучаються кращі магістранти через своїх наукових керівників. Висока якість здійснення досліджень забезпечується залученням провідних фахівців, практиків господарства та фінансового обігу, відомих публічних службовців, науковців інших кафедр та установ до здійснення наукових робіт, при цьому магістранти отримують рідкісну можливість спілкування з ними щодо предмету фахової підготовки, безпосереднього прийняття навичок фінансової роботи, розв'язання її складних питань через квазіпрофесійне моделювання.

Основними складниками наукової діяльності колективу кафедри, до яких залучаються магістранти щорічно, є [3]:

- проведення науково-дослідних робіт за загально-академічною та кафедральною тематикою;

- впровадження результатів наукової роботи в практику фінансової діяльності, наукові публікації;
- участь у роботі наукових та науково-практичних конференцій, наукове співробітництво;
- встановлення нових горизонтальних зв'язків.

Склад учасників наукових досліджень (роботи, що виконувалися на платній основі) по роках наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Склад учасників спільних наукових досліджень кафедри

№	Науковий ступень, вчене звання (знеособлені зведення)	2011	2012	2013
1	Доктори наук, ос.	9	17	15
2	Кандидати наук, ос.	11	19	17
3	Державні службовці, фахівці господарства ос.	3	2	8
4	Докторанти, ос.	3	2	2
5	Аспіранти, здобувачі, ос.	5	6	5
6	Магістранти, ос	2	2	2
	Загалом, од.	33	48	49

Джерело: [3]

Упродовж часу спостережень відбувалося зростання кількості осіб (вагомої частки у складі дослідницького колективу), за рахунок яких забезпечувався квазіпрофесійний підхід в організації наукової роботи магістрантів: від 3 фахівців (10 % від загальної кількості дослідників) у 2011 році – до 8 (16,3 %) – у 2013. Квазіпрофесійний складник також частково збільшувався через наукове спілкування магістрантів із керівниками і фахівцями баз практики впродовж виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.

У табл. 2 зібрано дані щодо обсягу студентських наукових досліджень по роках. Точкою розрахунку обрано кінець календарного року, який припадає на середину року навчального, але відповідає етапу щорічного Звіту з наукової роботи [3]. У дужках вказано відповідне відсоткове значення магістерської участі у загальному обсязі кожного із показників.

По всіх показниках обліку науково-дослідницької активності магістрантів починаючи із 2012 року відбувається перебільшення понад 50% від загального обсягу студентської наукової активності. Виключення становить лише передостанній стовпчик «Публікації АМУ», оскільки за дидактичним змістом цей напрям кафедральної роботи спрямований на залучення якомога більшої кількості студентів до вироблення наукової публікації (майже 100 % роблять це вперше у житті) та виховання в них внутрішньої впевненості у власних здібностях як дослідника, розробника науково-технічної продукції, виконавця літературного і стилістичного редагування.

Таблиця 2

Результативність наукових досліджень зі студентами, включаючи ОКР «магістр»

№	Кількість викладачів - керівників	Рік	Науковий гурток	Кількість студентів	Публікації зовнішні	Публік. АМУ	Перемоги
1	4	2013	2	33	4	7	-
	у т.ч. для магістрів – 3 (75 %)		2 (100%)	18 (54,5 %)	4 (100%)	7 (100%)	-
2	7	2012	2	49	7	42	1
	у т.ч. для магістрів – 5 (71,4 %)		2 (100%)	25 (51,0 %)	7 (100%)	18 (42,9%)	1 (100%)
3	8	2011	2	31	3	27	-
	у т.ч. для магістрів – 4 (50 %)		1 (50%)	10 (32,3 %)	3 (100%)	10 (37,0%)	-
	Усього 19	3	2	113	14	76	1
	у т.ч. для магістрів – 12 (63,2 %)	3	2 (100%)	53 (46,9 %)	14 (100%)	35 (46,1%)	1 (100%)

Джерело: Звіт з наукової діяльності за 2013 р. [3]

Активізації наукових досліджень магістрантів під час економічних трансформацій та інформатизації суспільних відносин приділяється величезна увага. Системність наукової роботи студентів досягається завдяки доброму обліку її результатів у номенклатурі справ кафедри, задля чого виділено дві окремі справи (із наскрізною нумерацією й кодифікацією), що у зовнішньому сприйнятті стає вагогим стимулятором студентської активності. До Справи № 29 входять документи, що віддзеркалюють наукові дослідження за участю студентів, включаючи магістрантів. В обліковому аспекті ця Справа деталізує показник науково-дослідної роботи з уточненням по видах наукового доробку та його рівню (статусу) в освітньому просторі – табл. 3.

Таблиця 3

Деталізована динаміка (k_{5-j} – k_{7-j}) наукової роботи студентів і магістрантів кафедри по нормативному показнику (k₇₋₀)

Код	Назва показника наукової роботи / рік	2010			2011			2012		
		k _{ij}	%** росту	k _{ij} * / N ₂₀₁₀	k _{ij}	%** росту	k _{ij} * / N ₂₀₁₁	k _{ij}	%** росту	k _{ij} * / N ₂₀₁₂
k ₇₋₀	НР студентів	8	#	0,33	46	475	3,29	71	54,3	4,73
k ₇₋₁	наукові гуртки	1	∞	0,04	2	100	0,14	2	0	0,13
k ₇₋₁₋₁	наукові товариства	0		0	0	0	0	0	0	0
k ₇₋₂	наукові керівники, у т.ч.:	4	#	0,17	11	175	0,79	13	18,2	0,87
k ₇₋₂₋₁	доктори наук	1	0	0,04	2	100	0,14	3	50,0	0,20
k ₇₋₂₋₂	кандидати наук	2	#	0,08	7	250	0,50	7	0	0,47
k ₇₋₃	всеукраїнські переможці, у т.ч.:	0	0	0	0	0	0	1	∞	0,07
k ₇₋₃₋₁	всеукраїнські конкурси	0	0	0	0	0	0	1	∞	0,07
k ₇₋₃₋₂	всеукраїнські олімпіади	0	0	0	0	0	0	0	0	0
k ₇₋₄	студентські публікації, у т.ч.:	2	#	0,08	28	1300	2,0	49	75,0	3,27
k ₇₋₄	внутрішні	0	#	0	26	∞	1,86	41	57,7	2,73
k ₇₋₄	зовнішні	2	#	0,08	2	0,14	2,0	6	200	0,4
k ₇₋₅	студентські виступи, у т.ч.:	1	#	0,04	5	400	0,36	6	20,0	0,4
k ₇₋₅	зовнішні	0	#	0	0	0	0	1	∞	0,07
	Усього за рубрикою 7	61	#	2,54	147	141	10,5	234	59,2	15,6

Примітки: * - натуральний кількісний показник наукового доробку приведено до кількості працюючих по роках (N₂₀₁₀ = 24 особи; N₂₀₁₁ = 14 осіб; N₂₀₁₂ = 15 осіб);

** - натуральний кількісний показник приведено до його значення у минулому році, у %;

*** - рахується у звітності кафедри разом із показником k₂₋₄.

«#» – інвентаризувати (вказати) неможливо;

Окрему справу (№ 30 – за кодифікацією кафедри) присвячено роботі студентських наукових об'єднань – гуртків, товариств тощо. На кафедрі проводиться наукова робота зі студентами у формі вивчення основ методології наукових досліджень, залучення студентів до виконання окремих складових бюджетних НДР кафедри, підготовки студентських виступів тощо (див. табл. 3). Однак організаційно оформленого виду така робота набуває, якщо студенти збираються разом з науковим керівником (доктором або кандидатом наук) на постійній основі та отримують перманентну допомогу в освоєнні перших етапів самостійного наукового пошуку. Роль керівника наукового студентського об'єднання – спрямувати інтелектуальну енергію молоді на опанування суспільно розумних завдань науки і техніки. Систематизація документів у Справі № 30 дозволяє забезпечити наступництво у цьому секторі кафедральної роботи, поступове зростання кількісних показників магістрантської активності у науковій сфері.

Висновки. Особливістю підготовки магістрів сьогодні є важкодоступність предмету майбутньої праці та утрудненість виховання навичок, пов'язаних із практичним застосуванням теоретичних знань магістранта. Дієвим засобом сучасності стає залучення магістрантів до наукових досліджень кафедри водночас із дорученням до неї фахівців-практиків господарства. Цим забезпечуються квазіпрофесійні умови взаємного спілкування, безпосередня передача досвіду молоді, виховання упевненості майбутнього фахівця у власних здібностях, набутих теоретичних знаннях.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 року № 2984-III // Урядовий кур'єр. Орієнтир. – 2002. – № 18. – С.1-16.
2. Кондрашихін А. Б. Концепція розвитку кафедри «Державних та місцевих фінансів» / Кондрашихін А. Б. – К.: Академія муніципального управління, 2012. – 42 с
3. Звіт з наукової діяльності за 2013 рік / За заг. ред. В. Д. Бакуменка; Уклад.: В. К. Присяжнюк, Ю. М. Мальчин, Т. В. Іванова та ін. – К.: ВПЦ АМУ, 2014. – 89 с.

4. Довідник ВНЗ України «Osvita.ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/guide>.
5. Збірник нормативних документів з організації навчального процесу за кредитно-модульною системою [Текст] / Ю. М. Мальчин, Т. В. Іванова, Л. Ю. Бородінова та ін. – К.: АМУ, 2012. – 61 с.
6. Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти / Затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України № 847 від 24 грудня 2003 року. Із змінами в редакції Наказу МОНМСУ № 1377 від 29 листопада 2011 року.
7. Луговий В. І. Формування ціннісної компетентності науково-педагогічних працівників – важлива умова їх успішної діяльності в сучасній вищій школі // Проблеми освіти: Наук. Зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2010. – Випуск № 63. Частина 1. – С. 3-9.
8. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальностями галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво» // Галузевий стандарт вищої освіти. Видання офіційне / Науково-методична комісія з економіки та підприємництва Міністерства освіти і науки України; Голова комісії – А. Ф. Павленко, доктор економічних наук, професор, академік АПН України; заступники голови: Т. Є. Оболенська, доктор економічних наук, професор; О. О. Шубін, доктор економічних наук, професор. – К.: КНЕУ, 2013. – 104 с.
9. Перелік основних видів наукової роботи науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів / Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 серпня 2002 року № 450 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Заголовок з екрану.
10. Положенням про державний вищий заклад освіти / Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 року № 1074. Із змінами.
11. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України [Текст] / Затверджене наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.
12. Дем'яненко Н. М., Онкович Г. В. Теоретико-методологічні засади інтеграції змісту гуманітарної освіти у вищих навчальних закладах негуманітарного профілю [Текст] : монографія / [Онкович Г. В. та ін. ; за заг. ред. Г. В. Онкович] ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. - К. : Педагогічна думка, 2012. - 335 с.

Кондрашихін А.Б. Наукові дослідження магістрантів як чинник організації квазіпрофесійної діяльності

Анотація. Розглянуто основні складники організації наукових досліджень при підготовці випускників за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» з використанням просторового підходу. Показано роль фахівця-практика господарювання як носія досвіду, джерела новітньої інформації й керівника практики магістрантів. Наведено кількісну оцінку магістрантських наукових результатів у загальному обсязі наукового доробку кафедри.

Кондрашихин А.Б. Научные исследования магистрантов как условие организации квазипрофессиональной деятельности

Аннотация. Рассмотрены основные составляющие организации научных исследований при подготовке выпускников образовательно-квалификационного уровня «магистр» с использованием пространственного подхода. Показана роль специалиста-практика хозяйствования как носителя опыта, источника новейшей информации и руководителя практики магистрантов. Приведена количественная оценка магистрантских научных результатов в общем объеме научного багажа кафедры.

Kondrashyhin A. Master students' scientific researches as an organizational factor of quasi professional activities

Annotation. The basic components of research in preparing graduates of educational qualification of «Master» with the spatial approach. The role of the practitioner as media management experience, the source of the latest information and practice leader undergraduates. Quantitative estimates master's scientific results in the total scientific baggage department.

КОНДРАШИХІН А. Б.,
Академія муніципального управління,
м. Київ

УДК 336.71 : 333.1

**ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
У НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Постановка питання. Інтеграційні виклики, під впливом яких форматується простір сучасного світу, змінюють характер та перебіг багатьох суспільних процесів, зокрема в галузі освіти та фахової підготовки. Інтернаціоналізація ринків товарів, капіталів, робочої сили призведе до індивідуалізації виробничих відносин, набуття осередками виробничої діяльності оригінальних властивостей, які дозволяють зберегти сталість фінансово-господарської системи, ринки збуту, підтримувати рівень соціалізації виробництва. Вміння нарощувати обсяги виробництва в умовах глобалізації слід сьогодні розглядати як передовий досвід організації господарства, що потребує ретельного вивчення та передачі до інших учасників господарського комплексу. Тому важливим стає зрозуміти, куди рухається система вищої економічної освіти? Чи в змозі вона встигати за модернізацією економічного життя через впровадження новітніх засобів навчання? У який спосіб вдасться забезпечити її конкурентоспроможність на світовому ринку освітніх послуг?

Огляд публікацій. Безперервне оновлення вимог зовнішнього та внутрішнього походження стосовно роботи господарського механізму змушує носіїв економічної інформації до пошуку найефективніших засобів